

УІРО

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
РОЗВИТКУ ОСВІТИ

ПІДРУЧНИКИ: ЛОГІКА ТРАНСФОРМАЦІЙ

КИЇВ 2020

з УІРО є сучасною експертною установою МОН, креативним організаційно-аналітичним центром, де акумулюються новітні ідеї та реалізуються системні освітянські проєкти.

з Одним з найактуальніших завдань інституту є створення якісних шкільних підручників нового типу для здійснення інноваційних освітніх завдань Нової української школи.

УІРО проводить комплексний аналіз сучасних українських підручників з точки зору науковості змісту, методології, логіки побудови освітньої траєкторії, відповідності очікуваним результатам діяльності, психологічних особливостей, дискурсивних характеристик, мовної культури, редакційної підготовки, структури, візуальних якостей тощо.

До аналітичних досліджень залучаються науковці, викладачі закладів вищої освіти, студенти, вчителі, експерти з усієї України.

Аналіз багатьох складових підручників НУШ встановив ряд типових характерних недоліків:

- ✓ невідповідність Державному стандарту початкової освіти та Типовій освітній програмі;
- ✓ невідповідність матеріалу принципам компетентнісного навчання;
- ✓ застарілий контент, що віддзеркалює наукові парадигми минулого;
- ✓ відсутність наступності авторської методологічної лінії у певних циклах навчання, що призводить до дисонансу;
- ✓ недостовірність інформації, фактологічні помилки;
- ✓ порушення структурування матеріалу - порушення логіки формування понять;
- ✓ «менторські», нецікаві для учнів тексти, що не сприяють діалогу та розвитку критичного мислення;
- ✓ орфографічні, стилістичні помилки; невідповідність складності тексту віковим особливостям дітей;
- ✓ нецілісна, несучасна візуальна стилістика;
- ✓ гендерна поляризація.

Деякі приклади недоліків в підручниках

Порушення вимоги використання переважно простих речень; доцільність обраних конструкцій речень для розуміння тексту

В підручниках для 1-2 класу трапляються задовгі речення (понад 15 слів), заскладні конструкції, «недитячий» сухий текст:

Я досліджую світ. Підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти.

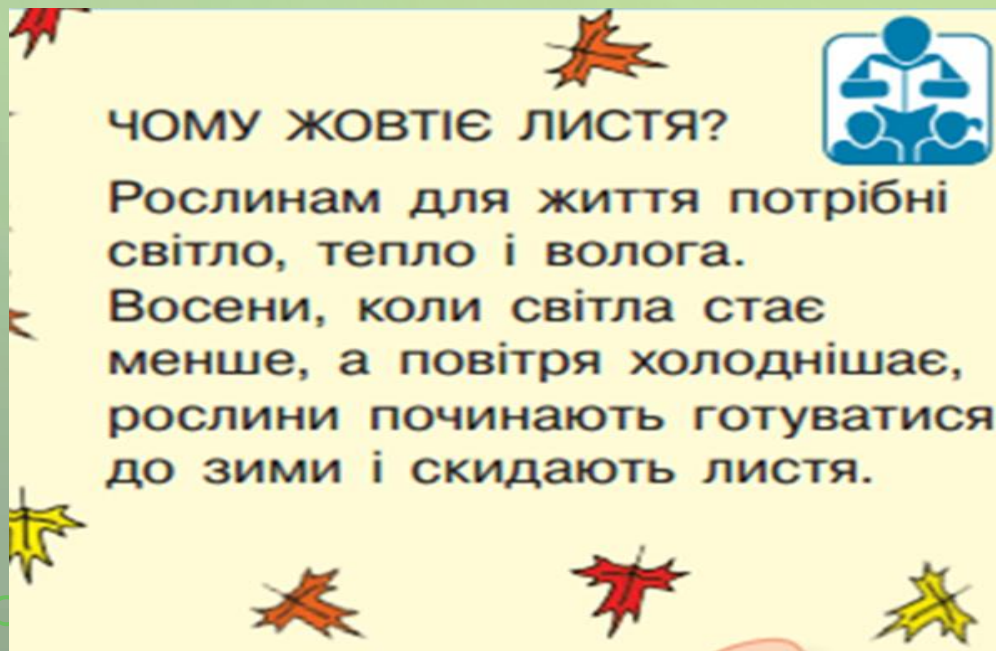
«У другому класі ви помандруєте далі сторінками підручника, щоб зрозуміти себе й інших людей, дізнатися більше про свій рідний край і Україну, потоваришувати з представниками різних народів світу та захопитися неймовірними винаходами й досягненням людства.» (34 слова)

«Ви оціните громадянські права та обов'язки людини, внесок українців у світові досягнення, усвідомите необхідність злагодженого співжиття і співпраці людей, осягнете історію та державні символи України.» (25 слів).

ВІДСУТНІСТЬ ЛОГІКИ МІЖ ПОСТАНОВКОЮ ПРОБЛЕМНОГО ПИТАННЯ ТА ПОЯСНЕННЯМ. НЕКОРЕКТНЕ ФОРМУЛЮВАННЯ ПИТАННЯ

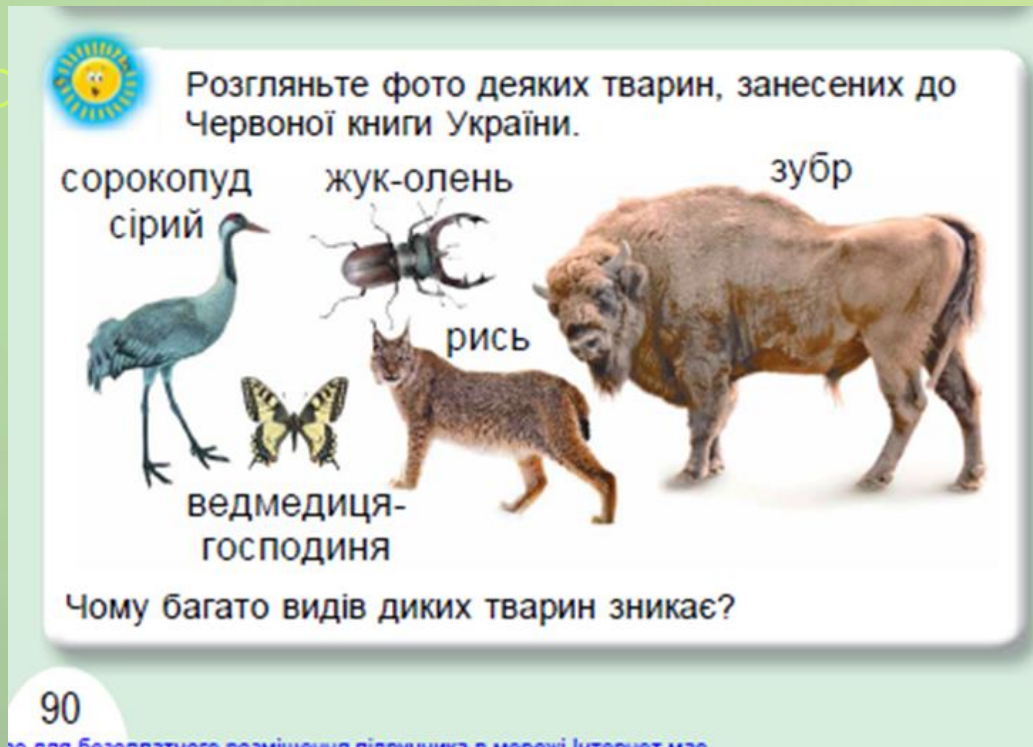
ЧОМУ ЖОВТІЄ ЛИСТЯ ?
ВІДПОВІДІ НА ПИТАННЯ НЕМАЄ

НАЗВА –ЦЕ ДИПЛОДОК,
НАПРИКЛАД. КОРЕКТНО – ЯКИЙ
ДИНОЗАВР НАЙБІЛЬШИЙ?

Неправильні назви в підручниках

«Я досліджую світ», 2 клас
Замість сорокопуда – журавель сірий.

«Українська мова», 2 клас
На малюнку не чайка, а мартин.
Подано хибне народне уявлення, але не наукове.

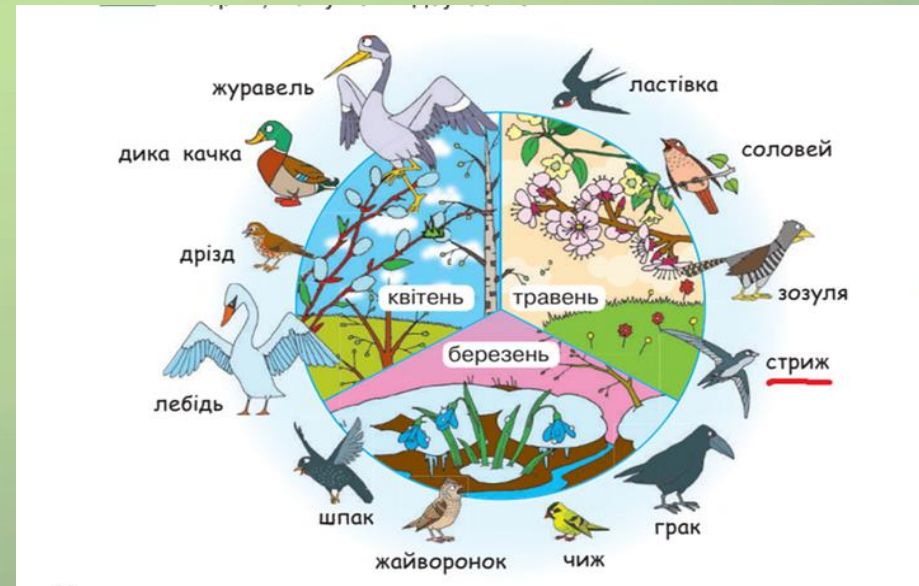

ВЕЛИКА КІЛЬКІСТЬ РУСИЗМІВ В ПІДРУЧНИКАХ

ПРАВИЛЬНО – ПАВИЧЕ ОКО

ПРАВИЛЬНО - СЕРПОКРИЛЕЦЬ

Застарілий візуальний дискурс підручників

Частина обкладинки, що «промовляє» – в Україні всі ходять у національному одязі.

«Старомодні» діти, не естетичне приміщення театру.

Перенасичення образами з радянських мультфільмів.

Художники (з різних підручників – одягнуті у широку куртку, шарф, берет (акрило)).

о **Наявний процес конкурсної експеризи шкільних підручників – один з ключових негативних факторів.**

о **Нефаховість деяких експертів; відсутність систематичного навчання, сертифікації та підвищення професійної кваліфікації; відсутність відповідальності експерта за достовірність і якість експертизи – призводять до появи в школах недосконалих підручників.**

з Критерії оцінювання підручників потребують сучасного переосмислення, розробки чітких зрозумілих показників, в багатьох випадках - застосування кваліметричних методів.

з Система проведення Конкурсів підручників потребує подальшої трансформації, застосування сучасних принципів відбору навчальної літератури, що унеможливлять «ручне керування» конкурсом та зменшать до мінімуму суб'єктивність оцінювання проєктів підручників.

- ✓ Для Конкурсу проєктів підручників 4 класу НУШ – правила гри залишаються незмінними. Система оцінювання цілісного циклу навчання 3-4 клас повинна бути незмінною. Всі нормативні документи МОН щодо Конкурсу є актуальними.
- ✓ Оголошення Конкурсу відбудеться найближчим часом.
- ✓ Конкурс відбудеться з 1 вересня до кінця 2020 року.
- ✓ Новацією Конкурсу буде введення автоматичного модулю «Експертиза», що зведе до мінімуму можливість суб'єктивного втручання.

Іновації для Конкурсних процедур проєктів підручників для 5-6 класів НУШ

- ✓ **Окремий етап – конкурс авторських концепцій підручників і навчально-методичних комплексів.**
- ✓ **Перший етап експертизи – тільки науково-методична експертиза видань.**
- ✓ **Другий етап експертизи – психолого-педагогічна, антидискримінаційна, дизайнерська, мовної культури (новий тип експертизи).**
- ✓ **Повна автоматизація всіх процесів конкурсного відбору, де це можливо – подання проєктів, шифрування та дешифрування, розподіл між експертами, підрахунок балів та рейтингів, замовлення підручників тощо.**
- ✓ **Розробка нових Критеріїв оцінювання підручників із врахуванням сучасних наукових досліджень, специфіки кожного предмету окремо та специфіки інтегрованих курсів, введення кваліметричних показників тощо.**
- ✓ **Персональна відповідальність експерта за зміст та якість експертизи.**

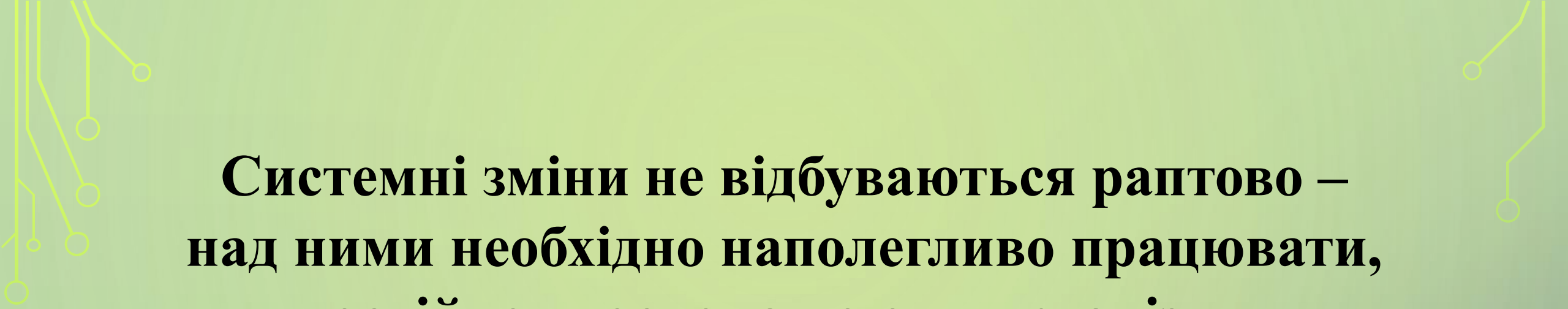
Творимо Нову українську освіту разом!

Шановні колеги!

**Запрошуємо Вас до створення Нового українського підручника
для Нової української школи!**

**Ми шукаємо найкращих експертів – науковців, викладачів,
вчителів, представників експертних установ та профільних
громадських організацій для здійснення амбітних цілей
трансформації освітньої системи. Від УІРО – цікаве професійне
спілкування, система навчання, сертифікації та підвищення
рівня професійних компетентностей.**

Перша онлайн школа стартує вже в червні!

**Системні зміни не відбуваються раптово –
над ними необхідно наполегливо працювати,
постійно вдосконалюючи механізми.**

**Цей процес не закінчується ніколи, оскільки світ
не стоїть на місці, а постійно змінюється.**

**Ми наполегливо працюємо над новим
українським підручником для
Нової Української Школи.**

